

OSEMNAJSET

Ne bjahme pyrvi.

Kraj visokata zheljazna ograda na Filmovija grad, kojato nenadejno iznikna pred nas ot myglata, zavarihme tylpa statisti. Tova beshe naj-goljamata razgromena armija ot neshtastnici, kojato bjah vizhdal njakoga na edno mjasto, a sigurno chakaha oshte ot vecherta. Posineli ot stud, kljumaha v skuta si, omotani s odejala. Po-vyzrastnite zheni sedjaha na kuhnenski stolove, koito bjaha domyknali ot kyshti, s kraka, omotani sys stari chuvali i vestnici. Tuk imashe naj-razlichni hora: profesionalni statisti, primireni s neznachitelnite roli, dadeni im ot zhivota, propadnali modeli na Hudozhestvenata akademija, koito nikoj veche ne iskashe da vzeme za pozirane, imashe i neotdavna pusnati zatvornici (izdavaha gi ostriganite im glavi) i hubavichki momicheta ot po-dobri belgradski semejstva. Zagyrnati v zimmnite si palta i shalove, stojaha vsjaka za sebe si, usamotena v tajnoto si unizhenie, kriejki licata si ot ostanalite. Bjaha doshli, privlecheni ot primamlivite razkazi na horata ot kinoto (prikazki za lekoverni pepeljashki!), a na roditelite si verojatno bjaha kazali, che imat njakakyv vazhen izpit vyv fakulteta, i sega sa tuk - chakat omagjosanata porta na Filmovija grad da se otvori i princa ot kinoto da gi vyvede za ryka v svojata prikazka v tehnikolor. Licata im shtjaha da bydat i hubavi, ako ne beshe onzi presmetnat bljasyk v ochite, onova nezžno licemerie, koeto neprestanno gi kara da izmenjat na vsichki, koito gi obichat,

samo za da se dokopat do njakakva malka polza, primykнали se po-blizo do izvora na tajnata si zaraza - kinoto.

Na poljanata pred zelenata ograda gorjaha dva ognnja, zapaleni ot kloni i star ambalazh.

Okolo pyrvija ognyn potropvaha grupa snazhni momci-mydari, zakoraveli statisti, koito ne bjaha strigali dylgite si mazni kosi, padashti na ramenete im, ot minalogodishnija film "Dylgite korabi", kydeto igraeli vikingi. Edna cigara obikaljashe ot usta na usta. Ubivaha si vremeto sys skachane na dylzhina i s hvyrlyane na kamyk ot ramo. SHirokite im pleshti i silnite im muskuli respektiraha, a v majtapite okolo ognnja imashe njakakvo zaplashitelno samohvalno bezochie: ostanalite statisti, pritisnati do samata ograda, se bojaha ot tjah i gi gledaha, uplasheni ot kapriznata im sila, kojato neprekysnato tyrseshe sluchaj da se pokazhe.

Do vtorija ognyn sa se sybrali njakakvi si tymni tipove: uvolneni konduktori ot Gradskija transport, preprodavachi na pornografski snimki i spekulanti na falshivo italiansko sukno, vremenni vestnikari, bezdelnici ot zh. p. chakalnite - onazi hlyzgava i neulovima gradska utajka bez lice, koeto chovek mozhe da zapomni. Ot vreme na vreme njakoj ot tjah se otdeljashe i vlizashe v gorata s njakoja neshtastnica ot opashkata, za da se vyrne sled desetina minuti do ognnja, zakopchavajki bezochlivo cepkata si, sleden ot boleznenoto hilene na ostanalite.

Poglednah Ale i vidjah kak s razshireni nozdri vdyhva utrinnija vyzduh na Koshutnjak. Sled mnogo sedmici ot novo otkri gora, samo che tova ne bjaha gorichkite v rodnata mu Lipnica - styblata otljavo i otdjasno na zhelezopytnija nasip, synnite mladi gori prez koito e krachel, dokosvajki nezhnata kora na brezite, svoite stari poznajnici: tova beshe njakakva nepoznata, chuzhda gora pred vhoda na chistilishteto, njakakva,

do izvestna stepen, sjurrealistichna, kato vidjana na syn, gora sred grada i zatova sjakash beshe syvsem falshiva. V dejstvitelnost tuk imashe stvolove i shuma dolu pod krakata, imashe dori i mygla, kojato aha - da se vdigne, no vse pak tova ne beshe istinska gora! CHuvstvashe, che pred nego e njakakva nova belgradska hitrost - тази iznenadvashta i neochakvana gora kraj Filmovija grad - zaplashitelno izpravena vojska ot stvolove, ot ednata, i iztoshtena ot stud i syn armija ot okajanici, ot drugata strana.

SHmugajki se prez tylpata da namerja udobno mjasto, kydeto g-n Pavlichek shteshe da zabelezhi naj-lesno Ale, kogato mu dojde vremeto, syvsem zabravih za prijatelja si. Syzrjah go da stoi na kraja na poljanata, bez da znae kakvo da pravi s rycete si, kyde da gi dene, bled i kato zabit v myrtvata shuma. Neshto syvsem nepoznato za men se beshe pojavilo vyrhu liceto mu - strah, uzhas, a i primirenje s obstojatelstvata, neshto takova.

- Porazmyrdaj go malko! - izvika mi Mima na minavane i se hvyrli kym skupchilata se tylpa pred portala, probivajki si bezceremonno pyt s lakti: - Pyt, pyt! - kresna i horata se otdrypnaha da ja propusnat. - Dajte mi pyt da mina, inache vsichki shte ostanete da visite tuk oshte edin den! Pyt, tuk se raboti...

Izgubi se sred masata skupcheni tela i zhivata stena otnovo se zatvori sled neja.

No, vypreki vsichki dobri obeshtanija na g-n Pavlichek i na Mima, kojato se boreshe za nego i za mene - skromnija spytnik v tozi pykyl - Ale, izglezhda, se chuvstvashe sjakash nenadejno hvyrlen sred prosjaci i bivshi hora, sred тази okajana tylpa ot potencialni statisti, koito v njama omraza se blyskaha bezmilostno, za da se priblizhat kolkoto se mozhe poveche do zhelezniya portal, kydeto pisheshe, che ZA CHUZHDI LICA VHOD ZABRANEN! Mnogo ot tjah dyrzhaha v ryce njakakvi

zhylti hartijki s edva chetlivi nomera, nadraskani s himicheski moliv. Njakoj im beshe razdal tezi nomera oshte predi edna sedmica, kogato prekarali edna syshto taka budna nosht pred portala, no tozi njakoj sled tova se izgubil vyv filmovija vodovyrtzesh, a portieryt ne priznavashe nikakyv red, za kojto nastojavaha naj-veche onezi s malkite nomera. Vyrteshe rychkata na polevija telefon i vikashe centralata, tyrseshe njakakyv pomoshnik na "onja pleshiv amerikanec", sled tova njakoj si Mile - skupchenite hora se bjaha vtrenchili v debelija mu tromav pryst, s kojto nepohvatno nabirashe nomerata; ochakvaha spasenie, izbavlenie ot bednotijata i glada i vyvezhdane vyv filmovija zamyk, zad chijto zidove mangizite se razdavav s shepi, a portieryt protochvashe dumite, karashe se na nevidimija ot drugata strana na zhicata, chopleshe nosa si, sled tova uhoto, a nakraja, napylnu otkazal se ot tova, za nego prekaleno silno umstveno naprezhenie, zapochna otmereno, po selski, da dyvche slanina, premestvajki ot vreme na vreme kobura na pistoletu, kojto ochevidno go obivashe. Rezheshe zalyci hljab s kriv nozh. Posle se zamisljashe, vdigashe bezslovesnija si pogled kym stenata ot choveshki lica, prilepeni o stykloto na kabinata mu, v kojato bumteshe ogyn. Na pogleda mu otvryshtaha ochite na precyftelite belgradski krasavici, pylni s nadezhda, i na tehnite hubavi, otgledani v nemotija dyshteri, dovedeni chak tuk, v Koshutnjak, za da opitat ot filmovoto shtastie, gotovi na vsichko. Mozhe da gi prelysti kojto i da e ot ekipa, stiga tova da e cenata za vlizane na snimachnata ploshtadka! Evtin grim, razmazan ot noshtta, mu se hili rabolepno prez stykloto, sjakash ot nego zavisi koja shte byde izbrana za statistka. Narichaha go "gospodine", na koeto toj jadovito im se trosvashe: "Kakyyv gospodin sym vi az!". A sled tova: "Drugarju portier, bihte li bili ljubezen da izvestite visokija rus elektrotehnik ot ekipa na gospodin Sajmyns, che pred portata

sa Lela i dyshterja j Maca, toj veche znae..." - a portieryt otkazvashe da izpolzva dyrzhavnija telefon za chastni razgovori, ne poznaval nikakyv rus elektrotehnik i neka spokojno si chakali reda!

Edna zhen a isterichno zakreshtja. Bila zagubila zhyltija si nomer! Zarichashe ostanalite da se otdrypnat, mozhe bi njakoj ot tjah e stypil vyrhu hartijkata j. Horata s typo konsko dvizhenie povdigaha na pedja ot zemjata hodila, bez da pomrydvat ot mestata si.

Nakraja, otnovo izblyskani ot opashkata, Ale i az zastanahme na svobodno mjesto do edin starec, chieto dyrzhanie beshe pylno s dostojnstvo i kojto sedeshe na kozhen o lovdzhijsko stolche.

- Prostete za smelostta - kaza starecyt. - Mozhe bi shte me pocherpите s edna cigara, ako e vyzmozhno?

Zapalih mu edna cigara.

- Blagodarim... - kaza toj. - Vizhte, njakoi chakat oshte ot snoshti! Prosto ne shvashtam тази glupost! Skupchili se okolo portala, rykovoditeljat shte gi izgoni vsichkite i, mozhe bi, shte vzeme tochno onezi ot kraja! Takyv narod sme nie! Nikoga njama da se vrazumim...

Narichali go Sydjata, kakyvto naistina i bil njakoga. ZHivotyt, izglezhda, mu beshe otnel vsichko, osven neobiknovenata figura, oblechena v iznosena, no dobre zapazena kurtka i rairani pantaloni. Ot Sydjata, inache, lyhashe samouverenost; sjakash izobshto ne se boeshe za izhoda na tazsutreshnija izbor na statisti - nego vinagi go izbirali, za kakyvto i da e film, zashtoto dopotopno staroto mu lice beshe tvyrde izpolzvaemo.

- Redki sa licata kato moeto, mladi choveche! - kaza mi toj тази sutrin. - Zashtoto, stara e istinata: minat li se godini, chovek togava sam e otgovoren za liceto si! Je suis responsable!

I moga da Vi kazha, dragi moj, che takiva lica kato moeto shte bydat vse po-redki s otminavane na vremeto!

Igral bil sydebni zasedateli, senatori, izkufeli kysmetlii, kelneri... Obryshtali se kym nego "Sydija" i nikoga ne minavali granicata na prilichnoto dyrzhanie pri obshtuvane s nego. Sydijata beshe kato doajen na belgradskite statisti i ot raz mozheshe da uceli koja sutrin kolko dushi shte vzevat za statirane.

- Filipovich... - predstavi ni se. - Avram B. Filipovich!

Pogledna ukraseniya si dzhoben chasovnik:

- E, te obiknoveno kazvat na horata da dojdat v shest, no nikoga ne pochvat da izbirat predi sedem i polovina! Guljajat po noshtite! Poznavam gi dobre...

Svoeto padenie priemasho s dostojnstvo, a neshtastieto sjakash beshe edinstvenata podhodjashta ramka za portreta mu. Nepregyrben i vse oshte stroen, sys zapazena bjala griva, kojato se razvjavasho na vjatyra kato bjalo znae, sedeshe, pylen s ulegnala bodrost, na sgyvaemoto si stolche sred tazy sbirshtina, tochno takyv, kakyvto e bil na 6 april 1941 g., krachesht prez razvalinite na bombardiraniya Belgrad, koito oshte dimeli, sys zapynat revolver SMITH & WATTSON, gotov da prysne cherepa na vseki, kojto ponechi da maroderstva.

- Vizhte onazi zhena tam - nasochi vnimaniето mi Sydijata kym njakakva debela neshtastnica s cigara, kojato viseshe na otpusnatata j ustna. - E, dragi moj, koj bi kazal, che tova e onazi prochuta tvorba, naj-krasivoto tjalo na srybskata zhivopis mezhdu dve vojny, narisuvano ot Jovan Bielich... Znaete li tazy kartina?

- Ne... - otgovorih zasramen, opitvajki se pod natrupanoto sinkavo meso, koeto tromavo se ljuleeshe, dokato zhenata obikaljashe opashkata, da otkrija njakogashnite sledi na krasotata.

- Tazi tvorba dnes e v kolekcijata na gospodin Pavao Beljanski - kaza sydjijata. - Prekrasno mlado tjalo! Kakvo da se pravi? Neshtastie!

Otnovo izbutah vcepenilija se Ale v opashkata, kojato napirashe kym ogradata.

Sega stojahme ramo do ramo s Dara - edno ot redkite momicheta, za koito dnes dejstvitelno mozhe da se kazhe, che sa uspeli.

Vse oshte ja vizhdam kak syrdita na vsichki okolo sebe si, se zagrysha v tynkija si shlifer s posineli prysti i chaka svoja mig. Goljamata Dara, kojato pet godini po-kysno izpluva, oblechena v rozovo operenie, obkryzhena ot lazurnija bljasyk na italianskite basejni!

Naistina, tova momichence zapochna ot nishto, kato obiknovena statistka, no izdiganeto j beshe shemetno! Kolko pyti samo se e vzirala sys stomanenosinite si ochi v tavanite na skladovete, tyrpejki vyrhu korema si zadyhani rykovoditeli na statisti, organizatori, grimjori i vtorostepenni artisti, koito samo pet godini po-kysno shte j zavidjat do smyrn i shte se hvaljat na prijatelite si, che sa ja nachukali edi-koga si, pravi do stena, pod dush ili pod njakakvo dyrvo, na trevata ili vyrhu chovali, do njakoja ograda ili na njakoj pyn - a nikoj veche njama da im vjarva i sled izvestno vreme te shte prestanat i sami da si vjarvat v tova svoe, mozhe bi samo synuvano shibane (koeto ne e bilo koj znae kakvo!), dokato shte dyrzhat v rycete si raztvoreno spisanie s nedostizhimija j pin-yp v pozata na Marlen Ditrh-mladsha, cveten, vyrhu dve stranici.

Zad hladnata j samonadejana usmivka lezhat trupove. Pyrvo, tova sa razbitite brakove na filmovi naivnici, koito se paleha da otkrijat naj-celomydrenoto lice v evropejskoto kino - bejbi-fejs s trepkashti ochenca! Oshte parjat pregrydkite s direktora na Agfa-film, kojto se samoubi, oshte sa topli

krevatite, ot koito Dara napravo e pobjagnala, ednakvo hladna, nevyzmutima, nezadovolena i presmetлива, kakto i togava, v hangarite na Filmovija grad vyrhu chuvalite s fojerverki i mrezhite ot filma "Mrezhi", i na pjasyka ot filma "Ljubov na pjasyka", i v telefonnata kabina vyv filma "Obadi se na 984!", i pod lodka, i koj znae kyde oshte, a tja otiva vse po-daleche i po-daleche, ne vjarvajki nito na boga, nito na horata ot kinoto, nito na samoto kino! Parite si mydro vlaga do poslednata stotinka v sigurni sdelki. Veche pritezhave fabrika za zhensko beljo, koeto nosi emblemata Dara, akcii v parfjumerijni kyshti vyv Francija i Italija i mreza ot butici vyv Velikobritanija, v koito se prodavat hipi-pumpali i kartini v stil "naiv" sys zadylzhitelnite zaklani petli i ugoeni svine.

Vednaga shtom potrygnat rabotite, Dara izmykva svoite naistina s kryv specheleni mangizi i gi prevryshta v skypi zlatni kjulcheta, prezirajki nedvizhimite imoti, kozhite, kartinite, glupavoto pritezhavane na kyshti i predmeti, koito "chovek nikoga ne mozhe da prodade na syshtata cena, ako neochakvano mu potryabvat pari!"

Goljamata Dara!

Tazi sutrin ne ja vzeha za statistka, zatova se zavyrtya na peta i si trygna nadolu po pytekata, svivajki samo malko poveche glava mezhdu ramenete. Eto, zapomnil sym pogleda j, pylen s prezrenie, onja mig, v kojto zenicite j zasvjatkaha s fosforiscirashta omraza, kato na kotka, ritnata da ne prechi. Ako na njakogo mu e nuzhen tozi moment ot nachaloto na bljaskavata j mezhdunarodna kariera, podarjavam mu go! Toj mozhe gore-dolu da izjasni neshtata, tyj kato, sklonen sym da vjarvam, omrazata, kojato otnese ot portala na Filmovija grad v Belgrad, oshte ne e izcherpana i njama nikakva nadezhda skoro da presyhne. Dara v syshtnost si otmyshtava! Tja, omrazata,

zahrnva dvigatelite j s vytreshno gorene i ja tlasva vse po-daleche i po-daleche.

A ako sluchajno prochete tezi redove, Goljamata Dara sigurno shte se seti: az sym onja slab, izmoren mladezh ot petdeset i deveta, kojto zapali cigarata j, dokato stojahme zaedno do ogradata na Filmovija grad. Mozhe bi shte se seti i za moja prijatel Ale, za onova hubavo rusokoso momche, koeto tazi sutrin trepereshe ot strah i stud?